

ΝΕΔΑ – ΤΟ Θ(Ρ)ΗΛΥΚΟ ΠΟΤΑΜΙ

*«έστι δε δρυών τε άλσος περί το σπήλαιον και ύδωρ
ψυχρόν άνεισιν εκ της γης...»* Πausανίας, VIII, 42, 12.

Κείμενο: Κυριάκος Παπαγεωργίου
Φωτογραφίες: Α. Καλαϊτζή - Κ. Παπαγεωργίου

Το γεφύρι στις πηγές της Νέδας

Πόσοι τα τελευταία χρόνια δεν άκουσαν γι αυτό το περίεργο όνομα που αρκετοί το μπερδεύουν με το αρσενικό του; **Νέδα.**

Πόσοι δεν επιχείρησαν να πληροφορηθούν περί τίνος επρόκειτο και γιατί τόσοσ λόγος γι αυτό το απομονωμένο φυσικό σημείο της Πελοποννήσου;

Αλλά και πόσοι δεν πήραν την τολμηρή απόφαση να το προσεγγίσουν και να το περιεργαστούν στην ολότητά του και φυσικά στην πιο δυναμική εξερεύνηση και μοναδική στον ελληνικό χώρο πρωτοτυπία του; Το πέρασμα της σπηλιάς από το σκοτεινό της στόμιο και της λεκάνης απορροής του μες από τα υπέροχα κι επιβλητικά του βράχια.

Ναι! Η Νέδα, ένα από τα ελάχιστα ποτάμια στην Ελλάδα που είναι θηλυκού γένους. Και βέβαια το ακολουθεί μια θρυλική εκδοχή κι ένας μύθος, από τους ωραιότερους του ελληνικού πανθέου, των μύθων και της καταγωγής των θεών (1)...

Προσεγγίσαμε το ποτάμι τρεις φορές. Την πρώτη, από τη μεσονιακή πλευρά, στα τέλη του προηγούμενου αιώνα, όταν ακόμη ελάχιστοι γνώριζαν την ύπαρξη του

χαρακτήρα, των ιδιομορφιών και της φυσιογνωμίας αυτού του κλειστού ποταμού, τη δεύτερη το 2005, από την πλειοψηφία, τα ερείπια δηλαδή της αρχαίας Φιγαλείας και την τρίτη, μόλις εφέτος, όταν γίναμε αποδέκτες μιας πρόσκλησης από τους λάτρεις του ποταμού, της τοπικής τριφυλιακής κοινωνίας, των ανθρώπων δηλαδή που δραστηριοποιούνται περισσότερο και αγαπούν την περιοχή.

Το πλησιέστερο χωριό στην καρδιά της Νέδας είναι τα **Πλατάνια**. Ένα πανέμορφο ορεινό κεφαλοχώρι που έχει το προνόμιο να έχει κτισθεί σε μια από τις νευραλγικότερες θέσεις της Πελοποννήσου. Θέεται το μεγαλύτερο μήκος της Νέδας, μέχρι τις εκβολές της στο Ιόνιο, το ίδιο το Ιόνιο Πέλαγος, τη Ζάκυνθο και τις Στροφάδες, κι ακόμη το βουνό Μίνθη με τις πολυσημειές κορυφές του, σε μια πλαγιά του οποίου διακρίνεται η κατάλευκη (λόγω τέντας) κουκίδα του εκπληκτικού αρχαίου Ναού του **Επικούρειου Απόλλωνα**, στις Βάσες.

Σ' αυτό το χωριό, τα Πλατάνια, φτάσαμε εφέτος, αρχές του Σεπτεμβρη, για να γνωρίσουμε τις ομορφιές και τη μυστική ταυτότητα της Νέδας.

Ο ναός της Αθηνάς στη Φιγαλεία

Ανθρωποι φιλόξενοι, δραστήριοι, γενναιόδωροι και φυσιολάτρες μας κάλεσαν για μια παραγωγική εντρύφηση στα μυστικά και τις ομορφιές της Νέδας. Και φυσικά όχι μόνο σ' αυτές. (Η πρόσκληση αφορούσε την τριμελή περιηγητική, ερευνητική ομάδα του περιοδικού ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΑΝΟΡΑΜΑ).

Πριν όμως αφηγηθούμε την κατάβαση στο ποτάμι και τις ομορφιές του, ας κάνω μια περιπλάνηση στο χρόνο και το χώρο που έγινε σε δύο διαφορετικούς χρόνους και από διαφορετικά σημεία κατάβασης, η μία πριν από δεκατρία χρόνια, ξεκινώντας από τις πηγές της Νέδας, που βρίσκονται στα ψηλώματα του Λύκαιου Ορους, και η άλλη πριν από έξη χρόνια, με αφετηρία τον αρχαίο οικισμό της Φιγαλείας.

ΠΡΩΤΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Ένα πρωινό του 1998 ανέβηκα στο χωριό Λύκαιο, κάτω από την κορυφή του ομώνυμου ιερού βουνού των Αρκάδων,

όπου κατά τον Πausανία τοποθετείται η γέννηση του Δία (2). Από τις παρυφές του Λύκαιου κι αφού διέσχισα την αρχαία κρήνη της Αγνούς (3), ένας χωμάτινος δρόμος που τραβερσάριζε από νότια τις πλαγιές του βουνού με έφερε στο χωριουδάκι της Νέδας, λίγο έξω από το οποίο τοποθετούνται οι πηγές του μυθικού ποταμού.

Από εκεί κατηφόρισα ως τις απαρχές του σχηματισμού του, τις αναβρυτές, τα ρεματάκια και τις κοιλαδίτσες της περιοχής που συγκεντρώνουν τα πρώτα νερά της Νέδας. Ο δρόμος με έφερνε μια από τη δεξιά και μια από την αριστερή πλευρά του σχηματιζόμενου χειμάρρου. Το τοπίο είναι αρκετά δασωμένο, ποικιλμένο με μια απέριττη συστάδα βελανιδιών και αριάς, ιτιών και σκλήθρων και διαχυμένο από στοιχεία βουκολικά που παραπέμπουν στα χρυσαφένια μοτίβα του Πανός και της Σύριγγας, στους στάλους των ποιμνίων και στις κρυμμένες Νύμφες και τους Σάτυρους.

Κατηφορίζει σε ένα ήπιο αρκαδικό τοπίο, έξοχο, μυθικό και πολυεπίπεδο, από εκείνα που πέτυχαν ν' αποτυπώσουν είτε με την πέννα τους σημαντικές πνευματικές προσωπικότητες της παγκόσμιας

διανόησης (Θεόκριτος, Βιργίλιος, Θερβάντες, Σίντνεϋ, Λόπε Ντε Βέγκα) είτε με το πινέλο και το χρωστήρα τους κορυφαίοι ζωγράφοι της ευρωπαϊκής αναγέννησης (ιδίως ο Πουσσέν, αλλά και ο Ρούμπενς, ο Γκουερτσίνιο, ο Κλωντ Λορραίν).

Αφού διέσχισα το ποτάμι αρκετές φορές και περνώντας από το ιστορικό εκκλησάκι της Αγίας Ανάστασης, έφτασα ύστερα από έξη χιλιόμετρα στο χωριό **Κακαλέτρι**. Στο σημείο αυτό άφησα το αμάξι και μπήκα στη ροή του ποταμού βαδίζοντας παράλληλα με το ρέμα που ήταν βατό και προσπελάσιμο. Ησυχ, κελαρυστό και δροσερό το περιβάλλον του, με παλιούς νερόμυλους, αλλά όχι ιδιαίτερα εντυπωσιακό. Ύστερα γύρισα πίσω πήρα το αμάξι και συνέχισα την ανάβαση από τη μεσοπνιακή πλευρά της Νέδας, για το χωριό **Στάσιμο**. Το Στάσιμο βρίσκεται πια στις όμορφες πλαγιές ενός άλλου ενδιαφέροντος βουνού, του **Τετράζιου**. Από το Στάσιμο ο δρόμος συνέχιζε για άλλα έξη χιλιόμετρα, απομακρυνόμενος από το ποτάμι κι αρκετά ψηλά απ' τη ροή του κι έφτανε ως το **Σύρριζο**, όπου τελείωνε (τότε) η ασφαλτός.

Από το Σύρριζο πήρα ένα χωματόδρομο που οδηγούσε ως τον **Κούβελα**. Από εκεί κατηφόρισα και πάλι ως τη ρεματιά της Νέδας που τώρα αποκτούσε μεγαλύτερη και πλουσιότερη ροή και ασφαλώς η βλάστηση του περιρρέοντα χώρου προσλάμβανε ονειρικές διαστάσεις. Αξίζει η διάσχιση αυτού του κομματιού μέχρι ένα ανώνυμο σπήλαιο, όπου η διαδρομή ποικίλωνταν με υπέροχη παραποτάμια βλάστηση.

Ανηφόρισα πάλι για τον Κούβελα, από τον οποίο έκαμα πια μια μεγάλη οδική παράκαμψη για να βρεθώ στα Πλατάνια. Δεν έμεινα καθόλου στο χωριό (τότε), αλλά κατηφόρισα από έναν άθλιο χωματόδρομο στη γέφυρα της Φιγαλείας. Στο σημείο αυτό το ποτάμι στενεύει και μπαίνει σε δασύ ορθοπλαί. Η διάσχιση από εδώ και πέρα της Νέδας αποκτάει πολύ μεγάλο ενδιαφέρον, αφού βαδίζει κανείς μέσα στο νερό έχοντας δίπλα του πυκνή παραποτάμια βλάστηση και δυνατά όρθια βράχια. Στα σπλάχνα του στενού φαραγγιού οι ποικιλίες των κολεόπττερων και των πεταλούδων είναι και σπάνιες και πλούσιες.

Ειδικά οι πολύχρωμες λιμπελούλες γυροπετούν πανέμορφα και βοσκάνε παιχνιδίζοντας απάνω στις λείες επιφάνειες των γλιτσιασμένων βράχων. Αυτή η υπέροχη πορεία – διάσχιση παίρνει μιάμιση ώρα περίπου.

Το σημαντικό πάντως ήταν που κατάφερα και γύρισα πίσω, μες από το ποτάμι, για να πάρω το αμάξι και να ανηφορίσω ως τα Πλατάνια.

Διασχίζοντας το χωριό έφτασα στον **Πύργο του μπαρμπ-Αλέκου**, έναν ιδιότυπο πέτρινο μύλο που μόλις είχε κατασκευασθεί στο ωραιότερο σημείο των Πλατανιών. Ζήτησα πληροφορίες για το κατέβασμα ως το ποτάμι, το οποίο έτσι κι αλλιώς από δω πάνω ξετυλίγονταν φιδίσιο, δασωτό και στριμωγμένο στις βαθιές κοάνες της χαράδρας.

Πήρα έναν τραχύ πετρόδρομο που με έφερε προσεχτικά σε πλάτωμα λίγο πάνω από την κοίτη του ποταμού. Ντύθηκα πρόχειρα και πήρα ένα μονοπάτι που έφευγε ανατολικά, περνούσε πάνω από ένα φαρδύ κατάστρωμα γεφυριού που στεκόταν ψηλό ως δέκα μπόγια πάνω από την κοίτη.

Το μονοπάτι κατηφόριζε από τη δεξιά πλευρά της Νέδας, χωμένο σε πυκνή βλάστηση, με παραπέτο και στηρίγματα. Σε ένα τέταρτο βρέθηκα στη συμβολή δύο μεγάλων ρεμάτων που βούιζαν αλλόκοτα. Εδώ πρέπει, σύμφωνα με τις πηγές των περιηγητικών πληροφοριών και τις μαρτυρίες των αρχαίων συγγραφέων, να τοποθετείται το Ιερό της Ευρυνόμης. Μια μεγάλη κολυμπήθρα σχηματίζεται από δεξιά μου, αρκετά πάνω από τη ροή της Νέδας. Πολλοί υποστηρίζουν ότι η δασιά και πολυνηρή αυτή ρεματιά που κατεβαίνει από τα μέρη της Φιγαλείας είναι ο Λύμαξ (4), ιερό αρχαίο ρέμα, στο οποίο λούζονταν η Ρέα από τις Νύμφες (5).

Η Ευρυνόμη, σύμφωνα με τον Πανσανία, ήταν μια θεότητα με σώμα γυναίκας και ουρά ιχθύος, με το ξδανό της να παραμένει πάντα στο εσωτερικό του ιερού της, δεμένοι με χρυσές αλυσίδες (6).

Ο καταρράκτης κάτω από τη Φιγαλεία που πέφτει στη Νέδα

Το γεφύρι της Νέδας

Στο σημείο λοιπόν αυτό η καταπορική ρεματιά που δε φαίνεται γιατί είναι πολύ δασωμένη και όπου θεωρείται ότι βρισκόταν το πιο πάνω Ιερό, σήμερα χαρακτηρίζεται από το πρωτότυπο θέαμα δύο διαδοχικών και αλληπάλληλων καταρραχτών που ουσιαστικά εδραιώνουν τη μοναδική ομορφιά του τοπίου και δίνουν ξεχωριστό κι ιδιαίτερο νόημα σε αυτό το νευραλγικό πυρήνα της Νέδας.

Ο ένας καταρράχτης που φαίνεται πρώτος πέφτει από ύψος επτά περίπου μέτρων δημιουργώντας μιαν υπέροχη ανοιχτή κολυμπήθρα, ενώ για να προσεγγίσεις τον δεύτερο, λίγο ψηλότερα, πρέπει ν' ανηφορίσεις από ελικοειδές μονοπάτι κι ύστερα να ακροπατήσεις στη βραχουριά, ώστε να φτάσεις στη μεγάλη ανοιχτοπράσινη

λίμνη που σχηματίζει ο ωραιότερος διπλός πίδακας καταρράχτη, που έχω δει στην Ελλάδα. Το θέαμα ξεπερνάει τη φαντασία και η εικονική διάσταση μεγαλουργεί. Το 1998 εδώ συνάντησα μονάχα Γερμανούς που, άγνωστο πώς, είχαν τις πληροφορίες και κατάφεραν να φτάσουν εδώ για να λουστούν στα νάματα αυτού του θεσπέσιου καταρράχτη της Νέδας. Λίγο πιο πέρα από τον καταρράχτη βρίσκεται, σκεπασμένο κάτω από τα λαξευμένα βράχια, το μικρό εξωκκλήσι της Παναγίτσας

Επιστρέφοντας στον πρώτο καταρράχτη, ο οποίος γεφυρώνεται με ξυλότυπο πέρασμα, διαπιστώνεις ότι από κάτω του (δεξιά, όπως επιστρέφεις) κρέμεται ένα χοντρό σχοινί ασφαλισμένο με κρίκους στο βράχο, για όποιον επιθυμεί να κατέβει στον Αδη...

Επιχείρησα να καταρριχθώ κι έτσι βρέθηκα ένα βήμα πριν από το πανέμορφο βάραθρο, που άνοιγε τις πύλες του στο αέναο σκοτάδι. Συνάμα ρουφούσε και όλη τη ροή του ποταμού, δημιουργώντας μια σπάνια αίσθηση χαμού και περιδίνησης. Δεν τόλμησα τότε να εισέλθω στα μυστήρια του σκοτεινού ποταμού. Προωθήθηκα μόλις λίγα μέτρα, βρέθηκα κάτω από μια μαγική κουρτίνα νερού, βράχια και πέρασε αυτόματα μέσα μου όλη η εξαίσια δροσιά του υδάτινου νάματος. Αυτός είναι ο τρίτος - κατά σειρά πτώσης - καταρράχτης του Λύμακα, δηλαδή του παραφάραγγου της Νέδας, που βρίσκεται στη θέση "**Παναγίτσα**", όπως αποκαλείται σήμερα, ή **Ιερό της Ευρυνόμης**, όνομα που είχε δοθεί από τα αρχαία χρόνια. Φωτογράφισα την κουρτίνα του καταρράχτη και την είσοδο του σκοτεινού στομιού και γύρισα πίσω.

Εκεί τελείωνε και η πρώτη μου εμπειρία με τα μυστήρια της Νέδας.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Από την Ανδρίτσεινα παίρνω το δρόμο για τις Βάσες και το Ναό του Επικούρειου Απόλλωνα. Υστερα από 14 χιλιόμετρα κάνω μian υποχρεωτική και οφειλόμενη στάση και μακρά επίσκεψη στο μεγαλύτερο ναϊκό θαύμα της Πελοποννήσου:

Τον υπέροχο και θαυμαστό Ναό του Επικούρειου Απόλλωνα που φιλοτέχνησε ο μέγας αρχιτέκτονας **Ικτίνος**.

Στη συνέχεια κατηφορίζω για τα χωριά **Δραγώγι** και **Περιβόλια**. Ως εδώ έχω διανύσει από την Ανδρίτσοινα μίαν απόσταση 24 χιλιομέτρων. Στη διασταύρωση των Περιβολιών παίρνω την αριστερή στροφή για Φιγάλεια και Πλατάνια. Αφού πραγματοποιήσω μια στάση ακόμη μέσα στο χωριό της Φιγάλειας, για να εντοπίσω την αρχαία κρήνη της Φιγάλειας, με τους εξαιρετους ορθογώνιους κυβόλιθους, ύστερα παίρνω ένα χωματόδρομο, δυτικά από το χωριό που ανηφορίζει σχετικά και με οδηγεί σε ένα πλατό, δίπλα από τα όρια του αρχαίου οικισμού. Εδώ τοποθετείται το ιερό Τέμενος της Αθηνάς, υπολείμματα του οποίου σώζονται μέχρι σήμερα, με τρεις σειρές ορθογώνιων λίθων και με το ιερό να βρίσκεται στη δυτική πύλη

του ναού, σε αρκετά καλή κατάσταση.

Εξω από την πύλη του Ιερού φεύγει ένα καλοδιατηρημένο μονοπάτι, το οποίο, στην αρχή, έχει καλή σήμανση και κατηφορίζει μες από σχίνα και βελανιδιές προς το Ιερό της Ευρυνόμης, δίπλα από τη ρεματιά των δύο καταρραχτών, στη Νέδα. Την κατάβαση αυτή που περνάει και έξω από τα τείχη της αρχαίας Φιγάλειας, την πραγματοποίησα το 2005 και είναι μια έξοχη κι ονειρεμένη διαδρομή, μιας ώρας περίπου, που με έφερε στα χείλη της χαράδρας, δίπλα από το στόμιο του φαραγγιού της Νέδας. Πρέπει επί πλέον να τονίσω πως ο αρχαιολογικός χώρος της Φιγάλειας είναι μια θαυμάσια αφετηρία πολλών διαδρομών προς διάφορες κατευθύνσεις. Το 2005 υπήρχε, στη θέση αυτή, μεγάλη και όμορφη πινακίδα, με κατατοπιστικές οδηγίες για τη χρήση αυτών των διαδρομών.

Ο Ντίνος λούζεται στα νερά της θεάς

ΤΡΙΤΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Τέλη του φετεινού Αυγούστου η ομάδα του ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΑΝΟΡΑΜΑΤΟΣ στρατοπέδεψε στην Κυπαρισσία κι ασχολήθηκε με τη διερεύνηση του ορεινού πεδίου της Τριφυλίας και της μεσσηνιακής νησολογίας.

Ως πρώτο στόχο έβαλε το χωριό Πλατάνια, τις προσεγγίσεις της Νέδας και το πέρασμα του Στομίου.

Βρεθήκαμε όλοι μας το πρωί στο όμορφο κεφαλοχώρι της ορεινής Τριφυλίας που έσφυζε από ζωή και κίνηση. Εκεί γνωρίσαμε μερικούς από τους σπουδαίους ανθρώπους του χωριού. Άλλους που μένουν εκεί μόνιμα κι ασχολούνται με τη γεωργία και τον τουρισμό κι άλλους που παρεπιδημούν στην Αθήνα, μα τα καλοκαίρια επανακάμπουν και δραστηριοποιούνται στον κύκλο της καταγωγής τους.

Μερικοί από αυτούς έμεναν στην Αθήνα, την οποία εγκατέλειψαν για να γυρίσουν στην πατρίδα τους. Ένας τέτοιος είναι και ο **Δημήτρης**, που έχει δέκα χρόνια που επανέκαμψε και άνοιξε ένα χώρο εστίασης και ρεμβασμού, μ' ένα καταπληκτικό μπαλκόνι, δίπλα από το δρόμο, που διαθέτει άπλετη κι ολοκληρωμένη θέα στο ποτάμι της Νέδας και στο μισό Ιόνιο πέλαγος.

Σε λίγο γνωριστήκαμε με το μισό χωριό

*Τα Πλατάνια και ο καταπληκτικός
εξώστης - μπαλκόνι του
εστιατορίου του Ντίνου "Το Πυθάρι"*

που προθυμοποιήθηκε να μας ξεναγήσει στα μυστικά της Νέδας, με τρόπο που μόνο αυτοί εγγώριζαν.

Τέσσερις άνθρωποι μας ακολούθησαν ύστερα από το καφεδάκι που μας κέρασαν. Ο **Αντώνης**, ένας συμπαθέστατος και δραστήριος Πλατανιώτης, εξαιρετικά καλλιεργημένο πνεύμα, ο οποίος μας ακολούθησε με το αμάξι του ως την αφετηρία της πεζοπορικής μας διαδρομής και ύστερα μας από το ποτάμι και μέχρι την είσοδό μας στο βάραθρο του στομιού.

Ο **Ντίνος**, ένας πληθωρικός και φιλόξενος τύπος, φιλόξενος και γαλαντόμος μέχρι παρεξήγησης, που όχι μόνο μας

διευκόλυνε στις μετακινήσεις μας, αλλά επιδόθηκε και στην διάσχιση του στομίου, μεταφέροντας ο ίδιος πάνω-κάτω τον φωτογραφικό μας εξοπλισμό μες από τα σκοτεινά τούνελ της ποταμίσιας διαδρομής.

Ακόμη ήταν στην παρέα μας ο Δημήτρης ο εστιατορας κι ένας άλλος σύντροφος και οδηγός που σταματούσε το αυτοκίνητο που μας μετέφερε, σε σημεία αναφοράς και αποθέωσης που μόνο οι ντόπιοι γνώριζαν. Έτσι είδαμε ολόκληρο το φιδίσιο κορμί της Νέδας, κρυμμένους καταρράχτες, την κορυφογραμμή της Μίνθης, τα αρχαία τείχη της Φιγάλειας, αλλά και τα αδιαφανή περάσματα του μονοπατιού της, που δασωμένο πια ελίσσεται στην κατηφορία προς το φαράγγι της Νέδας.

Μεσημέρι πια φτάσαμε στην αλάνα του προορισμού μας και αφετηρία της διάσχισης, με δρόμο ελαφρά καλύτερο από ό,τι το 1998...

Μπήκαμε εφοδιασμένοι με ειδικά πέδιλα στο ποτάμι. Δίπλα μας κυλούσε ανέμελη η αρχαία Νύμφη, άλλοτε σιγώντας κι άλλοτε

ψιθυρίζοντας λόγια έρρινα και γλυκά. Στην αρχή πλατσουρίζαμε σε ρηχά νερά, δίπλα από υδρόφιλα και υδρόβια θάμνα, βρύα και λειχίνες. Τα βραχάκια της διαδρομής ήταν ήπια, αλλά ξεπερνιόντουσαν με σταθερά και προσεγμένα πατήματα. Το πέτρινο τοξωτό γεφύρι είχε άλλη διάσταση τώρα, όπως φαινόταν από κάτω κι ήταν πιο εντυπωσιακό και μεγάλοπρεπο. Η διαδρομή έπαιρνε αρκετή ώρα καθώς συνέβαιναν δύο πράγματα: Το ένα ήταν η συνεχής και αλλεπάλληλη φωτογράφιση και το άλλο η προσεχτική μετακίνηση που άλλοτε βάραινε κι άλλοτε γλιστρούσε, με κίνδυνο να αιωρούνται τα μηχανήματα της φωτογράφισης. Όμως γρήγορα συνηθίσαμε το παλατζάρισμα στο νερό και τους λείους βράχους, αφού μας υπηρετούσαν έτσι κι αλλιώς οι ειδικές πλαστικές πατούσες που εξουδετέρωναν τους κραδασμούς και τις μετατοπίσεις. Στο μέτρο του δυνατού, βέβαια.

**Επάνω: περπατώντας στα βράχια.
Δεξιά: Απόγηση των αρχαίων Θεαινών
διασχίζει το φαράγγι της Νέδας**

**Επάνω: Είκοσι μέτρα μετά την είσοδο στο Στόμιο.
Απέναντι: Δέκα μέτρα πριν από την
είσοδό μας στο στόμιο μας λούζει ο τρί-
τος καταρράκτης της Ευρυνόμης.**

Η προώθηση μέσα στο ποτάμι γινόταν με αργά βήματα και με εκστατικό βλέμμα. Το φαράγγι στένευε σιγά - σιγά κι έπαιρνε εξωκοσμικές διαστάσεις. Οι βάθρες, οι λιμνούλες, οι καταρροές, οι κάθετες πτώσεις των νερών κι η μορφολογία της κοίτης έδιναν ένα χρώμα θεοκρίτειο και μια αίσθηση λαγγεμένης υπερτροφίας.

Ένα ξύλινο δοκάρι από γλυμένο κορμό δέντρου χρυσίμεινε ως γεφύρωμα από το ένα όχτωμα στο άλλο κι αυτό πρόσθετε μιαν ιδιαίτερη δυναμική στην εικόνα του φαραγγιού. Αλλά εκείνο που ξεχώριζε μέσα στο βαθύ σκίσιμο του ποταμού ήταν οι συνεχείς και αλλεπάλληλες καταρροές των πλαϊνών χειμάρρων και οι αναπάσεις,

οι εκσφενδονίσεις δηλαδή, των υπόγειων νερών που ασίγαστα αναπηδούσαν μέσα από την τρυφερή σάρκα των σχισμών και πλημμύριζαν τα πολυτρίχια και τις ζωηρές λεκάνες των δινών ζωγραφίζοντας ανεπανάληπτα κινήματα, προοπτικές και βαθιές κολπώσεις των ρεμάτων.

Σαράντα λεπτά κράτησε αυτή η υπέροχη διείσδυση της χαράδρας από το πέτρινο γεφύρι και μες από τη δροσερή κοίτη της Νέδας ως το στόμιο του φαραγγιού.

Ο τρίτος στη σειρά πτώσης καταρράκτης του Λύμακα (του ιερού της Ευρυνόμης) φάνηκε στο βάθος της στοάς και, καθώς έπεφτε σταγονηδόν σε πολλαπλά επίπεδα και διαστάσεις, έμοιαζε με μια πολύπτυχη κουρτίνα αέναου κινήματος υδάτων που αφού πρώτα στροβιλίζονταν γύρω από το μαύρο φόντο των κάθετων βράχων ύστερα μεταβολίζονταν σε προοπτικά σύμβολα. Εκεί δίπλα εξακολουθούσε να υπάρχει ασφαλισμένο το σχοινί της καταρρίχησης στον πυθμένα του ποταμού από την επάνω διάβαση του Λύμακα.

Ασχοληθήκαμε για ένα τέταρτο με αυτή τη μοναδική αίσθηση και εικόνα των πηγαίων μεταβολισμών του υδάτινου σκηνικού της Νέδας, πριν αποφασίσουμε για να εισχωρήσουμε στη μαγική πολιτεία των νερών.

Το **στόμιο** ή **βάραθρο** ή **χάσμα** ή **σκοτεινή τρύπα** - όπως κι αν το αποκαλέσεις αυτό το συναρπαστικό φυσικό φαινόμενο - στέκει μπροστάρης του τείχους και βαστάζος μιας ογκώδους κορδέλας βράχινων κολεών που εμφανίζονται στο υπόβαθρο της σπηλιάς. Αξίζει να το μελετήσει κανείς, θεωρητικά ή αισθητικά κι ύστερα να αναμετρηθεί με δαύτο. Αλλωστε, η απόφαση να διεισδύσεις μέσα στη σκοτεινή υδάτινη σπηλιά, προϋποθέτει εξοικείωση με τα βάραθρα, γνώση και εμπειρία με το νερό και μιαν αναγκαία σχέση διπολικής αγάπης με το ιδιαίτερο φυσιοδιφικό αντικείμενο.

Όλα αυτά πιστεύω ότι προϋπήρχαν σε μας, γι αυτό και βουτήξαμε σχεδόν ανυπόμονοι και εκστατικοί μπροστά στο πρώτο κύμα της νέας αυτής πατρίδας μας.

Ποια πατρίδα μπορεί να εκκενώσει τις πηγές της προηγούμενης θεωρίας της και να προσθέσει στα ιδανικά της νέα εφελύχρια με νέους στόχους και προοπτικές;

Είναι η πατρίδα του πνεύματος, των καημών, της λαχτάρας, των συγκινήσεων και της ομορφιάς (ολόκληρος ο κόσμος του Θεόκριτου και του Βιργίλιου) που δε συναντιέται στις διαβάσεις των κοσμικών λεωφόρων και των οικονομικών κινήτρων. Είναι η πατρίδα της υπεροχής και των υπερκόσμιων φαινομένων, η πατρίδα του λυγμού, όπως αυτός εδώ, των βράχων και των νερών, που ταυτοποιείται με όλους τους επέκεινα και εντεύθεν οραματισμούς.

Δεν ξεχνώ εδώ μέσα το σύνθημα που γράφεται συχνά – πυκνά στους τοίχους από ανιδιοτελείς αναρχικούς: Μόνη πατρίδα μας η γη... Εδώ συλλογιέσαι θαυμαστικά πόσο παρεξηγημένο, αλλά και πόσο αληθινό είναι αυτό το μήνυμα.

Ετσι εδώ μέσα, προχωρώντας με σιωπηλό κάθε μόριο του σωματότυπού μας, καθώς κλονίζονται τα νερά και διεισδύουμε στο φάσμα του αιώνιου σκοταδιού, γινόμαστε μύστες και αγωγοί μιας κοινωνίας ονειρών και ρεμβασμών. Κολυμπούμε κάτω από ψιδωτές γιρλάντες, ανοίγουμε δρόμο στα λεία βράχια, ψαύουμε στο σκοτάδι κάθε πτυχή του άγνωστου και του μυστηρίου. Τελικά κανείς δε χάνεται. Ετσι είναι το σκοτάδι. Αιώνιο και ακατάλυτο συστατικό της φύσης, στην οποία όλοι θα συγχωνευτούμε. Πορευόμαστε δίχως το έπειτα. Νιώθουμε εμβρόντητοι από τη μαγική εικόνα των λαξευμάτων που ορθώνονται πάνω από τα κεφάλια μας. Μια αχλύς περιέργου μυστηρίου επικαλύπτει και σκεπάζει κάθε φόβο. Ο εξοβελισμός του ζεστού συναισθήματος είναι η μήτρα κάθε ελπίδας, κάθε ικμάδας και ρανίδας φωτός που αισθανόμαστε να γεννιέται μπροστά μας.

Ναι! Από το βάθος του σκηνικού ορθώνεται μια κάθετη βροχή πράσινου φωτός. Είναι η διέλευση των μαγικών ακτίνων της οροφής, από όπου ταξιδεύουν όλα τα απaráμιλλα στοιχεία του φωτός, ενώ από πίσω του στριμώχνονται για να πέσουν στο κενό όλες οι διαστάσεις του εκκολλημένου νερού. Ενώ νερού στροβιλιζόμενου σε έναν ουράνιο άξονα, από όπου, δίκην αέναων χορευτών, καταιονίζονται στον υγρό θύλακα του σκοτεινού ποταμού.

Πώς αλλιώς να περιγράψεις αυτό το σπάνιο αίσθημα; Πώς να αφηγηθεί με λόγια ο έντρομος διεκπεραιωτής του σκοταδιού αυτή του την εμπειρία; Και πώς να ζωγραφίσει με χρώματα ο καλλιτέχνης το σκοτάδι, όταν από το βάθος της εικονικής προοπτικής τον αποστομώνει ο ουράνιος πίδακας των νερών και των χρωμάτων με το λιγιστό που γίνεται ογκώδες και με το τίποτα που μεγιστοποιείται;

Ο Ντίνος, ο καλός μας φίλος από τα Πλατάνια προθυμοποιείται να γυρίσει πίσω, κόντρα στη ροή του ποταμού, να φέρει τα φωτογραφικά σύνεργα, να στήσουμε εδώ μέσα τη σκηνή του φωτομαρτυρίου, ν' αποτυπώσουμε και να διαιωνίσουμε ό,τι είναι να σωθεί από όλη αυτή την γκάμα των γήινων τεχνουργημάτων και των μαγικών λεπτομερειών.

Και όντως πασχίζει και τα καταφέρνει κι έρχεται ο Ντίνος με την πελώρια αδιάβροχη τσάντα και στήνουμε τρίποδα, ξεβιδώνουμε φακούς, εστιάζουμε κι ανοίγουμε τελικά φύλλο στο χάρμα του ελάχιστου φωτός. Και συλλαμβάνουμε ό,τι έχει αποκρουστεί από το φως και φυλακίζουμε ό,τι έχει στριμωχτεί στην άκρη μιας αιώνιας ειρκτής.

Μας παίρνει ώρα αυτό το στήσιμο κάτω από την αδιατάραχτη βροχή των αισθήσεων και των καταγισμών, έως ότου εγώ προσωπικά νιώθω ένα πελώριο ρίγος να μουλιάζει τα νεύρα μου και να συντρίβει τα κόκαλά μου.

Δίνω μια στο σκοτάδι και ρίχνομαι στο νερό που κυλάει για τη μακρινή έξοδο στην ηλιόπετρα και τα λιόχαρα περβόλια. Δίπλα μου, στα βράχια, είναι καβατζωμένα οριζόντια σχοινιά που δεν χρειάζονται όμως, καθώς μια απλωτή διπλασιάζει το μέγεθος της προώθησης και γρήγορα βγαίνουμε στη λάτρα και στο ζεστό υπερουσίο φως.

Στο μέσον του Στομίου από την οροφή του οποίου καταιονίζονται υγρά νάματα.

Ο πρώτος καταράκτης της Ευρυνόμης, με τη λιμνούλα όπου εθεωρείτο και η έδρα του Ιερού της θεάς. Ελάχιστοι μπορούν να αντισταθούν για μια βουτιά στα πεντακάθαρα νερά.

Ακριβώς στην έξοδό μας μια υπέροχη πινελιά αιωρούμενων κολεών, από βραχώδη γεφυρώματα, υπερίπταται από πάνω μας, ενώ το ποτάμι ρηχάινει και όλα ξαναπαίρνουν το ήμερο ύφος τους και ξανατύνονται με την εσάρπα του καθημερινού και του συνηθισμένου.

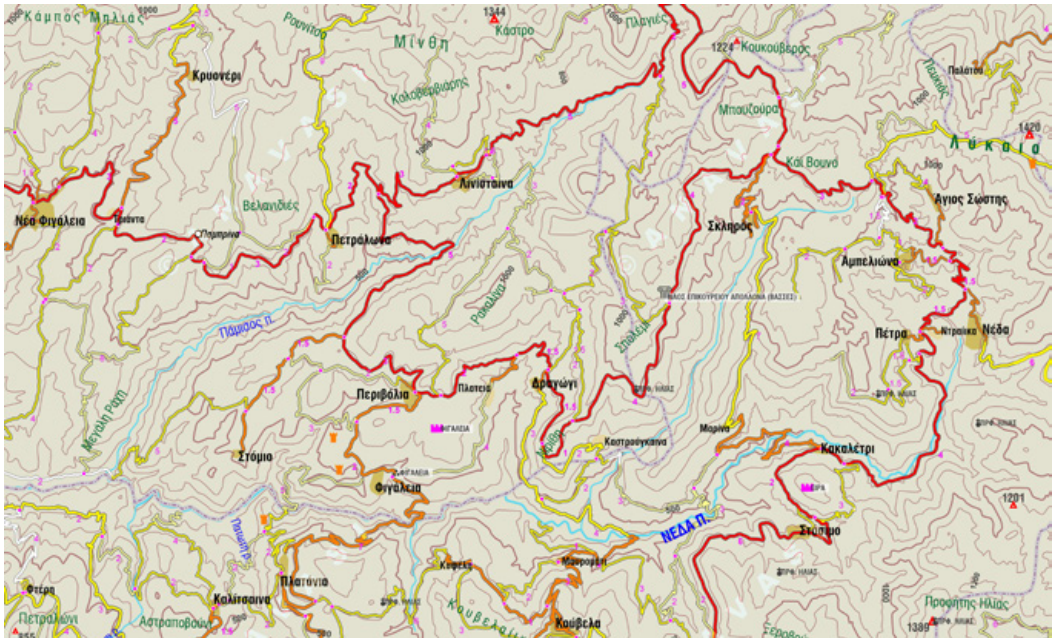
Μένουμε άναυδοι κάτω από τον ήλιο που μάς χτυπάει κατάστηθα πια, αποκαμωμένοι στην πρώτη τυχαία βράχινη πατούρα, για να στεγνώσουμε. Όχι από την υγρασία και τις σταγόνες, αλλά από τα οράματα που πρέπει πια να κατακαθίσουν και ν' αποστεγνώσουν, για να αποτιμήσουμε όλη αυτή την περιπέτεια του σκοταδιού και της σπηλιάς.

Κι αφού πάρουμε τις σχετικές ανάσες κι εδραιωθεί μέσα μας ο κόσμος του μυστηρίου, ξαναπέφτουμε στο ποτάμι, με κόντρα τώρα τη ροή του νερού, για να επιστρέψουμε στην είσοδο του στομίου.

Η Άννα κι εγώ κολυμπάμε με γρήγορες απλωτές σε κείνο το ελάχιστο και μέγα

ρεύμα της ζωής έχοντας πίσω μας το δυνατό φως που όλο και λιγοστεύει. Φτάνουμε με κόπο στις πέτρες που πατούμε. Είμαστε ξανά στη μέση της σπηλιάς, από τη μυστική οροφή της οποίας διοχετεύονται γύρω μας οι μαινάδες των φωτεινών μαγικών ακτίνων. Γρήγορα ξαναπέφτουμε στο νερό – για να μη καθεί η μαγεία – και με νέες απλωτές, στα μέρη που βαθύνουν και δεν πατάει κανείς, καταφέρνουμε να γυρίσουμε στον αρχικό μας κόσμο. Τη ζωή με όλα τα καλούδια και τις μικροχαρές, τις λύπες, τα άγχη και τους κοπετούς.

Ας είναι! Για κάμποσο, τη σημερινή μέρα, αφήσαμε πίσω μας το καθημερινό μας δέρμα, γυμνωθήκαμε για τα καλά (ψυχή τε και σώματι) και μπήκε μέσα μας ο ζουμερός σπόρος της αγωνίας και της παντοχαράς, προσθέτοντας στο θυμικό σαρκίο μας ένα νόημα που θα μας μείνει ως αιώνιο κέρδος, αλλά και ως μια **Ολοκληρωμένη Στιγμή Αληθινής Ζωής...**

Υστερόγραφα:

1. Συνοπτικά ο μύθος της Νέδας : Τρεις Νύμφες στην Αρκαδία εμφανίζονται να είναι παρούσες στη γέννηση του Δία στο Λύκαιον Ορος. Η **Αγνώ**, η **Θεισάα** και η **Νέδα**. Νύμφες που παρίσταντο στον μυστικό τοκετό της Ρέας, και πήραν υπό την προστασία τους το Δία ως βρέφος, ενώ η θεά ετοίμαζε κάπου αλλού (όρος Θαυμάσιον του Μαίναλου) την εξαπάτηση του Κρόνου. Η Αγνώ έδωσε το όνομά της στην πλούσια περιοχή, κοντά στην κορυφή του Λύκαιου, η Θεισάα στην πόλη που ιδρύθηκε στα βόρεια του Ιερού Ορους και η **Νέδα** στον ποταμό που η θεά Ρέα έκανε να αναβλύζει για την κάθαρσή της μετά τον τοκετό... (Καλλίμαχος, Ύμνοι – Πausanias, VIII,38,3 – Στράβων, VIII,3 – Πολύβιος, VIII, 3,22).
2. Καλλίμαχος: Ύμνοι I, Pausanias: VIII, 36,3 και VIII 38,2, Πολύβιος: XVI, 12,6 και Στράβων: VIII, 3.
3. Μία από τις Νύμφες, τροφούς του νιογέννητου Δία
4. N. Παπαχατζή: Αρκαδικά, σελ.357.
5. Pausanias : VIII, 41, 2.
6. Pausanias: VIII, 41, 6. Απολλώνιος ο Ρόδιος: I, 496 κ. επ. Ησίοδος, Θεογονία, 357 και 907.

Ευχαριστίες

Για τις πολλές βοήθειες και εξυπηρετήσεις τους ευχαριστούμε τους καλούς φίλους από τα Πλατανία:

- Τον **Δημήτρη Αντωνόπουλο** από την ταβέρνα "ΝΕΔΑ".
- Τον **Ντίνο (Κωνσταντίνο) Τσατσούλη** από την ταβέρνα "ΠΥΘΑΡΙ" και το θεαματικό καφέ-μπαρ "ΠΥΡΓΟΣ ΜΠΑΡΜΠΑΛΕΚΟΥ".
- Τον φωτογράφο **Αντώνη Κακκάση**.
- Τον καλό φίλο **Περικλή Κανελλόπουλο** από το "ΦΑΓΟΠΟΤΕΙΟΝ ΕΝ ΡΙΠΕΣΙ", στην Κεφαλόβρυση.
- Το θαυμάσιο ξενοδοχείο APOLLO ART HOTEL για την αξέχαστη φιλοξενία και εξυπηρετικότητα, ιδιοκτητών και προσωπικού.
- Τέλος, ιδιαίτερα ευχαριστούμε τους καλούς φίλους **Νίκο** και **Τζίμα Ιμριζιάδη** για όλα όσα έκαναν για 'μας.

Αποστάσεις Πλατανιών

- Από Κυπαρισσία: **30 χλμ.**
- Από Πάτρα: **160 χλμ.**
- Από Αθήνα: **240 χλμ.**
- Από Θεσσαλονίκη: **735 χλμ.**

ΠΡΟΤΑΣΗ ΔΙΑΜΟΝΗΣ: APOLLO ART HOTEL

APOLLO ART HOTEL

Απέχει ένα χιλιόμετρο από το κέντρο της Κυπαρισσίας και μόλις 200 μέτρα από την απέραντη αμμουδιά. Είναι το APOLLO ART HOTEL, αθέατο μέσα στον αιωνόβιο ελαιώνα.

Καθιστικό με ωραίο μαρμάρινο τζάκι, αίθουσα πρωινού μέσα στα λουλούδια και χώρος εστίασης δίπλα στην πισίνα. Χειμώνα ή καλοκαίρι το ξενοδοχείο APOLLO είναι ελκυστικό. Άλλωστε όλο το χρόνο οι περιηγητικές δυνατότητες είναι ανεξάντλητες: στην παλιά πόλη της Κυπαρισσίας, στην απέραντη χρυσή αμμουδιά, στην θρυλική Νέδα και στην Πύλο. Με περιοδικές εκθέσεις ζωγραφικής και αυθεντικούς πίνακες ελλήνων καλλιτεχνών, το APOLLO ART HOTEL δικαιώνει πλήρως το όνομά του.

Apollo Art Hotel, Κυπαρισσία Μεσσηνίας
Τηλ. 27610 24411-12 | Fax. 27610 24413 | email: info@apollo-hotel.gr | www.apollo-hotel.gr